

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І
ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального
закладу Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»

18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра ділової іноземної мови

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Філологічний аналіз художнього тексту»**

з підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня освіти

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітня програма	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Полтава – 2019

Укладач програми:

Кобзар О.І., д. філол. н., професор, професор кафедри ділової іноземної мови Вищого навчального закладу Укоопспілки Полтавського університету економіки і торгівлі.

Рецензенти програми:

Якубенко І.В., к. філол. н., доцент кафедри германської філології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Кушнірова Т.В., д. філол. н., проф. кафедри іноземної філології та перекладу Полтавського національного технічного університету імені Ю.Кондратюка.

Програму навчальної дисципліни схвалено й обговорено на засіданні кафедри ділової іноземної мови.

Протокол засідання кафедри від 16 травня 2019 р., № 9.

Завідувач кафедри ділової
іноземної мови
к. філол. н., доцент
_____ Іщенко.В.Л.

ПОГОДЖЕНО
Гарант освітньої програми
«Германські мови та літератури
(переклад включно), перша –
англійська»
д. філол., професор
_____ О. І. Кобзар

ПОГОДЖЕНО
Голова науково-методичної
ради, д. е. н., професор
_____ Н. С. Педченко

КОРОТКА АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Філологічний аналіз художнього тексту» має за мету формування знань про методи академічного літературознавства та літературознавчих досліджень ХХ століття; ознайомлення з теоретичними та історико-літературними працями відомих засновників літературознавчих шкіл та методів; вироблення навичок використання методологічних засад у практичних літературознавчих дослідженнях з урахуванням жанрово-родової специфіки тексту та сучасних наукових підходів.

Учебная дисциплина «Филологический анализ художественного текста» имеет целью формирование знаний о методах академического литературоведения и литературоведческих исследований ХХ века; ознакомление с теоретическими и историко-литературными трудами известных основателей литературоведческих школ и методов; выработку навыков использования методологических принципов в практических литературоведческих исследованиях с учетом жанрово-родовой специфики текста и современных научных подходов

The discipline "Philological analysis of literary text" aims to generate knowledge about the methods of academic literary studies and literary studies of the twentieth century; familiarization with theoretical and historical-literary works of famous founders of literary schools and methods; developing skills in the use of methodological principles in practical literary studies, taking into account the gender specifics of the text and modern scientific approaches.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Філологічний аналіз художнього тексту» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська освітня програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», затвердженої наказом по університету від 22 травня 2019 р., № 6.

Предметом вивчення практичного курсу «Філологічний аналіз художнього тексту» є методологія як наука про методи дослідження та методика аналізу конкретних художніх явищ – художніх текстів, напрямів, стилів, жанрів тощо., він включає спектр основних положень лінгвопоетики тексту, а саме: прагматичну функцію лінгвальної та нелінгвальної одиниці тексту, особливості функціонування мовних одиниць у художніх творах, використання різних методологічних підходів до аналізу художніх текстів.

Мета і завдання навчальної дисципліни «Філологічний аналіз художнього тексту» полягають в поглибленні знань магістрантів про методика академічного літературознавства та найбільш поширені методи літературознавчих досліджень ХХ століття та використанні методологічних засад в практиці аналізу художнього тексту з урахуванням його жанрово-родової специфіки та всієї різноманітності сучасних літературознавчих підходів.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-11. Здатність проведення наукових досліджень на відповідному рівні.

ЗК-12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК-1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

СК-2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

СК-3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

СК-4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК-6. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та / або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

СК-7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

ПРН-2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН-3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН-11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН-13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН-15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

Навчальна дисципліна є обов'язковою відповідно до навчального плану. Форма підсумкового контролю знань – екзамен.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ МОДУЛЬ 1.

Художній твір як основна форма буття літератури

Тема 1.1. Методологічні засади курсу

Метод як шлях пізнання істини, спосіб вивчення, дослідження дійсності. Методологія у літературознавстві. Методика літературознавчого аналізу. Проблема методології літературознавства. Академічні школи та основні напрямки розвитку літературознавства XIX ст.

Тема 1.2. Концепція літературнохудожнього твору.

Проблеми його сприйняття

Текст: рівні, одиниці, категорії, функції, особливості зв'язку. Типи текстів та текстових парадигм. Поняття авторського індивідуального стилю.

Тема 1.3. Види аналізу літературнохудожнього твору

Сутність літературнохудожнього аналізу. Основи філологічного аналізу. Головні етапи. Різновиди аналізу літературнохудожнього твору.

МОДУЛЬ 2.

Напрями, шляхи та види аналізу літературного твору.

Тема 2.1. Традиційні методи поглибленого прочитання тексту

Біографічний, творчо-генетичний, формальний, статистичний, соціологічний метод, порівняльний, культурно-історичний, історико-функціональний методи аналізу художнього твору.

Тема 2.2. Нетрадиційні методи аналізу художнього тексту

Культурологічний метод. Естетичний метод. Психологічний метод. Міфологічний метод. Часопросторовий метод. Гендерний метод. Архетипний метод. Поетика літературного твору. Вертикальна структура тексту. Типи викладу.

Тема 2.3. Герменевтика: методологічні основи

Герменевтика як мистецтво тлумачення. Основи герменевтики. Центральні поняття герменевтики. Герменевтичне коло. Філософія інтерпретації художніх текстів. Цілісність літературного твору. Авторське мовлення. Мовна характеристика персонажа.

Тема 2.4. Рецептивна естетика як метод аналізу літературного твору

Поняття рецептивної естетики. Основні положення рецептивної естетики. Типи інформації художнього тексту. Експліцитний і імпліцитний засоби викладення. Інтерпретація художніх текстів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття. Львів: Літопис, 2002.
2. Антофійчук В. Проблеми поетики традиційного сюжету та образу в літературі / В.Антофійчук, А.Нямцу. Чернівці, 1997.
3. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. М., 1994.
4. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. М., 1975.
5. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. М.: Высшая школа, 1989. 406 с.
6. Козлов А.С. Мифологическое направление в литературоведении США. М.: Высшая школа, 1984. 175 с.
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці, 2001.
8. Література. Теорія. Методологія. Переклад з польської С.Яковенка. К.: Києво-Могилянська академія, 2006. 543 с.
9. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. К.: Києво-Могилянська академія, 2006. 347 с.
10. Ткаченко А. Мистецтво слова. К., 2003.

Додаткові

1. Аверинцев С. С. Символ художественный // Краткая литературная энциклопедия: В 9 т. М., 1971. Т. 6. 828 с.
2. Барт Р. Избранные работы: Семиотика: Поэтика: Пер. с фр. / Сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. М.: Прогресс, 1989. 615 с.
3. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики: Исследования разных лет. М.: «Худож.лит-ра», 1975. 502 с.
4. Будний В. Хто говорить у літературному творі? // Українське літературознавство. 2003. Вип. 66. С.117-127.
5. Врубель Л. Герменевтика // Література. Теорія. Методологія: Пер. з польськ. С. Яковенка / Упор. і наук. ред. Д. Уліцької. К.: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2006. С. 56-113.
6. Галич О. Теорія літератури: підручник/ Галич О., Назарець В., Васильєв Є. К., 2005.
7. Греймас А.-Ж. В поисках трансформационных моделей // Французская семиотика. От структурализма к постструктурализму/ А.Ж.Греймас. -М.: ИГ "Прогресс", 2000.- С.174-198.
8. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К.: Юніверс, 2001. 288 с.
9. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів, 2004.
10. Жост Ф. Порівняльне літературознавство як філософія літератури. Нариси з порівняльного літературознавства // Слово і час. 2007. № 5.
11. Зборовська Н. Психоаналіз і літературознавство. К., 2003.
12. Зубрицька М. Ното legens: читання як соціокультурний феномен/ М.Зубрицька. – Львів, 2004.
13. Ільницький М. Порівняльне літературознавство: У 2 ч.. Львів, 2007.
14. Кобзар О. І. Міфопоетика німецької драми ХІХ століття : монографія. Полтава : Видавець Шевченко Р. В., 2018. – 146 с.
15. Кораблева Н. Интертекстуальность литературного произведения. Донецк, 1999.
16. Кристева Ю. Разрушение поэтики /Ю.Кристева // Французская семиотика. От структурализма к постструктурализму. М.: "Прогресс", 2000. С. 458-517.

17. Левчук Л. Психоаналіз: історія, теорія, мистецька практика. К., 2002.
18. Литературная энциклопедия терминов и понятий. Гл. ред. и сост. А. Н. Николюкин. М.: НПК «Интелвак», 2001. 1595 с.
19. Література. Теорія. Методологія: Пер. з польськ. С. Яковенка / Упор. і наук. ред. Д. Уліцької. К.: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2006. 543 с.
20. Літературознавча рецензія і компаративістський дискурс / За ред. Романа Гром'яка. Тернопіль. 2004.
21. Лотман Ю. М. Анализ поэтического текста. Структура стиха //Лотман Ю. М. О поэтах и поэзии. СПб., 1996.
22. Маріно А. Компаративістика та теорія літератури. Поетика порівняльного літературознавства // Слово і час. 2007. № 6.
23. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. К., 2006.
24. Павличко С. Теорія літератури. К., 2002.
25. Постмодернизм. Энциклопедия. Мн.: Интерпрессервис; Книжный дом. 2001. 1040 с.
26. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо/ Ж.-П.Сартр. – К., 2001.
27. Тодоров Ц. Понятие литературы // Семиотика: Антология. М.: Акад.проект, 2001. С.376-391.
28. Тюпа В.И. Нарратология как аналитика повествовательного дискурса («Архиерей А.П.Чехова»). Тверь, 2001. 123 с.
29. Удалов В. Складові літературознавства: Процес дослідження, цілісно-системна картина / В.Удалов, В.Зубович, Т.Полежаєва К., Луцьк, 2005.
30. Фатеева Н. Контрапункт интертекстуальности, или Интертекст в мире текстов/Н.Фатеева. М., 1999.
31. Фрейд З. Вступ до психоаналізу: Лекції зі вступу. К., 1998.
32. Фролова К.П. Методологічні філософсько-психологічні основи теорії літератури та мистецтва. Дніпропетровськ, 2001.
33. Яусс Г. Р. Рецептивна естетика й літературна комунікація. Слово і час. 2007. № 6.

INTERNET – ресурси:

1. <http://www.booksite.ru/fulltext/golov/golov.pdf>
2. <http://www.twirpx.com/file/246395/>
3. <http://www.seelrc.org/glossos/issues/2/rogova.pdf>

4. http://grani.vspu.ru/files/publics/226_st.pdf
5. <http://litrus.net/book/read/71087?p=6/>
6. <http://www.alleng.ru/>